Skolinspektionen

Beslut

2012-10-02

Dnr 43-2012:2555

Munkedals kommun

munkedal.kommun@munkedal.se

Rektorn vid Centrumskolan

christer.edvinsson@munkedal.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Centrumskolan i Munkedals kommun

Tillsyn i Centrumskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Munkedals kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Centrumskolan besöktes av Skolinspektionen den 5 september 2012.

Fakta om skolan

I Centrumskolan bedrivs undervisning för elever i förskoleklass samt i grundskolans årskurser 1-5. Vid skolan går 94 elever. Skolan är belägen i tätorten Dingle som är ett litet samhälle i Munkedals kommun. Skolans arbete är organiserat i åldershomogena klasser. I tätorten finns ett boende för asylsökande vilket innebär att det finns ett antal nyanlända elever vid skolan.

Centrumskolan saknar sammanställningar av elevernas kunskapsresultat i relation till kunskapskraven i årskurs 3 och enligt tidigare läroplan (Lpo 94) i relation till mål att uppnå i årskurserna 3 och 5. Däremot finns sammanställningar över hur stor andel av eleverna som klarade kravnivåerna vid samtliga delprov i nationella ämnesprov i årskurs 3 för åren 2010 och 2011 samt för årskurs 5 år 2010. Resultaten vid nationella ämnesprov är inte att likställa med en bedömning om eleverna når kunskapskrav/ mål att uppnå då samtliga kunskapskrav/ mål att uppnå inte mäts i dessa prov. Nationella ämnesprov är tänkt att vara ett av flera redskap för att bedöma måluppfyllelsen.

Helhetsbedömning

Vid Centrumskolan saknas sammanställningar av måluppfyllelsen i relation till kunskapskraven. Inte heller finns någon sammanställning avseende resultaten för värdegrundsarbetet. Det innebär att analyser av skolans samlade resultat inte ligger till grund för att identifiera eventuella utvecklingsområden vid skolan. Därmed bedömer Skolinspektionen att det brister i det systematiska kvalitetsarbetet vid Centrumskolan. Detta arbete ska utgå från elevernas individuella kunskapsutveckling för att sedan sammanställas till grupp-, klass- och skolresultat. Skolinspektionen kan konstatera att det finns ansatser till kvalitetsarbete i form av utvärderingar av läsårets arbete samt genomgång av elevernas individuella kunskapsresultat. Rektor måste se till att sammanställningar och analyser genomförs och dokumenteras som ett led i ett systematiskt kvalitetsarbete.

Det finns brister även i uppföljningen av resultat på individnivå då de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av är av varierande kvalitet, i några fall saknas kopplingar till kunskapskraven i läroplanen. Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga omdömen behöver förbättras för att tydliggöra ele-

vernas kunskapsresultat på individnivå samt för att kunna ligga till grund för ett kvalitetsarbete på skolnivå.

Skolinspektionen bedömer att lärarna är införstådda med sitt uppdrag men vid Skolinspektionens besök uttrycker lärare och rektor att de är frustrerade över att det varit turbulens på huvudmannanivå i kommunen (det har funnits sju chefer för kommunens skolverksamhet under fem år). Därmed har det varit svårt att få några direktiv om hur till exempel formerna för kvalitetsarbete och individuella utvecklingsplaner ska vara och skolans utvecklingsarbete upplevs kunna vara förgäves då nya direktiv kommit tätt.

Enligt Skolinspektionens bedömning framkommer inget annat än att skolan nu utgör en trygg miljö för eleverna. Men för att kunna genomföra det målinriktade förebyggande arbetet mot kränkande behandling som skolan enligt skollagen ska bedriva måste skolan genomföra kartläggning av var och när risker finns för att kränkande behandling ska uppstå. Utifrån denna kartläggning ska skolan identifiera vilka områden som är viktiga att arbeta med under innevarande år för att kunna säkra elevernas trygghet. Skolan har inte gjort en sådan kartläggning. Vid samtal med lärare, elevhälsa, kommunchef och politiker framkom att det finns främlingsfientliga tendenser i samhället som avspeglas i skolan. Det berörs inte någonstans i skolans dokument eller planering av verksamheten.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen och rektor måste åtgärda för att garantera elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Munkedals kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 januari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Munkedals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande:

- Utformningen av inflytandet ska ange i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har enligt skollagen och läroplanen ansvar för att utformningen av inflytande anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression utifrån ålder och mognad.

Vid samtal med lärare och elever framkommer att elevernas möjlighet till inflytande över sitt lärande i klassrumssituationer är begränsat. Eleverna uppger att det förekommer att de får vara med och bestämma arbetssätt i något arbetsområde till exempel då de arbetade med Norden men det är inte vanligt förekommande. Lärarna skriver i sin egen utvärdering av föregående läsår att eleverna är för små för att ha ett reellt inflytande. Enligt såväl rektor som lärare finns ingen planering för att öka elevernas möjlighet till inflytande i takt med stigande ålder och mognad.

Av utredningen framgår att eleverna inte ges möjlighet till inflytande över utbildningen i den omfattning som de enligt författningarna har rätt till. Det finns ingen planering för utformandet av inflytande och skolan har inte en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14§§

Lgr 11 2.3 samt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Munkedals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero:

- Vid skolan ska genomföras tillräckligt målinriktade åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Det ska för varje skolenhet / verksamhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka samt förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska också se till att det årligen upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under kommande år. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande plan.

Vid Centrumskolan uppger lärare och rektor att de har gjort stora framsteg avseende stämningen vid skolan under de senaste fem åren. Vid Skolinspektionens tillsyn kan också elever berätta om hur stämningen i en klass förbättrats avsevärt under det senaste året genom ett intensivt arbete av de vuxna. Vid samtal med lärare, elever och rektor framkommer dock att ingen kartläggning gjorts avseende risksituationer för att kränkande behandling kan uppstå vid skolan. Det framkommer till exempel vid samtal med lärare och rektorn att det finns tendenser till främlingsfientlighet i samhället vilket kan drabba de elever som har utländsk härkomst. Detta berörs inte i skolans likabehandlingsplan. Eftersom ingen aktuell kartläggning finns uppger lärare och rektor att de inte kan vara säkra på att åtgärder sätts in där riskerna för att kränkande behandling kan uppstå är störst. Det finns en "Plan mot diskriminering och kränkande behandling" som är gemensam för hela rektorsområdet, det vill säga de två skolenheterna Hällevadsholms skola och Centrumskolan i Dingle. Planen gäller för all verksamhet inom rektorsområdet - grundskola, fritidshem och förskoleklass. Behoven för Centrumskolan framgår inte tydligt i planen. De mätbara mål som anges i planen för Centrumskolan är av generell natur och utgår inte från en kartläggning av vad som behöver åtgärdas under kommande läsår. Inte heller finns en redogörelse för tidigare års arbete för att motverka kränkande behandling. Planen är en revidering av tidigare års plan och inte upprättad på nytt. De åtgärder som anges är inriktade på att åtgärda mobbning.

Av utredningen framgår att det saknas en aktuell kartläggning av risksituationer som ska ligga till grund för att kunna bedriva ett målinriktat arbete mot kränkande behandling. För att kunna bedriva ett systematiskt målinriktat arbete måste skolan identifiera vilka risksituationer som finns och gemensamt arbeta för att eliminera dessa. Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav. En plan som är upprättad i enlighet med författningarna, det vill säga utgår från en aktuell kartläggning, anger konkreta mål för arbetet under året samt vilka åtgärder som ska vidtas då kränkande behandling uppstår, är ett kraftfullt verktyg för att understödja det arbete som ska bedrivas vid skolan för att förebygga, motverka samt åtgärda kränkande behandling. De åtgärder som anges i planen är inriktade på att åtgärda mobbning. Definitionen av mobbning är att det är upprepade handlingar där någon

med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga någon annan skada eller obehag. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka till fällen eller vara återkommande och innefattar begreppet mobbning.Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning
6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning
Munkedals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd:

- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering
Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Vid Centrumskolan finns en person anställd som talar tre av de språken nyanlända elever talar. Han ger de elever som behöver det studiehandledning på deras modersmål om det är ett av de språk han behärskar. Rektor och lärare uppger dock att det finns elever vid skolan som behöver studiehandledning på sitt modersmål som inte får detta eftersom inte den anställde behärskar deras språk.

Vid tillsynsbesöket delges Skolinspektionen åtgärdsprogram som är upprättade i enlighet med kraven i skollagen. Dock saknas i själva åtgärdsprogrammen underskrift av beslutsfattare. Då det tydligt anges i den nya mallen att inte bara beslut om åtgärdsprogram utan också själva åtgärdsprogrammet ska undertecknas av beslutsfattare avstår Skolinspektionen från ingripande och förutsätter att rektor i framtiden undertecknar även åtgärdsprogrammen.

Utredningen visar att elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål inte alltid får detta.

Författning
5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Munkedals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning:

- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- I de individuella utvecklingsplanerna ska alltid framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avse elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. I de individuella utvecklingsplanerna ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

De skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av från Centrumskolan är av skiftande kvalitet. I något beskrivs elevens kunskapsutveckling i relation till kunskapskraven på ett tydligt sätt medan något saknar koppling till kunskapskraven och handlar mer om vad eleven arbetat med än vad han/ hon lärt sig. Skolans insatser i de individuella utvecklingsplanerna är inte tydligt kopplade till de behov som uttrycks i de skriftliga omdömena. Lärarna har gjort en utvärdering av föregående års pedagogiska arbete och framhåller där bland annat att arbetet med IUP och skriftliga omdömen behöver förbättras. Även i den enkät som Skolinspektionen genomfört med pedagogisk personal inför tillsynen av skolan framkommer det att arbetet med bedömning behöver förbättras. I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser skolan ska vidta för att eleven ska nå kunskapskraven eller utvecklas i övrigt.

Av utredningen framgår att de individuella utvecklingsplanerna och skriftliga omdömen som upprättas vid Centumskolan inte alltid lever upp till författningarnas krav eftersom koppling till läroplanens kunskapskrav är otydlig. Verksamheten uppfyller därmed inte författnignarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Munkedals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen:

- Rektorn ska se till och ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska se till och ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektor för att skolenhetens resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor ansvarar även för att kvalitetsarbete genomförs på enhetsnivå och att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Enligt läroplanen har rektor som pedagogisk ledare och chef det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Vid Centrumskolan finns ingen sammanställning av elevernas resultat i relation till de kunskapskrav för årskurs 3 som anges i läroplanen (Lgr 11). Inte heller finns någon sammanställning av elevernas resultat i relation till de mål att uppnå som fanns för årskurserna 3 och 5 i tidigare gällande läroplan (Lpo 94). Däremot har rektorn tillsammans med lärare gått igenom elev för elev och tagit del av lärarnas bedömning om eleverna når kunskapskrav / mål att uppnå eller ej. Vidare har lärarna genomfört en utvärdering av läsårets arbete men denna har inte legat till grund för analys av skolans behov. Eftersom inga sammanställningar har gjorts har inte resultaten kunnat användas som en utgångspunkt för att i ett systematiskt kvalitetsarbete kunna analysera resultat och se mönster och samband för att kunna identifiera utvecklingsbehov vid skolan. Däremot finns statistik över elevernas resultat vid nationella ämnesprov. Dessa resultat är dock inte synonyma med elevernas måluppfyllelse då nationella prov inte mäter alla de kunskapskrav som finns för respektive ämne. Inte heller finns någon bedömning av skolans måluppfyllelse avseende värdegrundsarbetet.

Utredningen visar att Centrumskolan saknar ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4 -7 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Munkedals kommun en anmärkning.

Munkedals kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 28 januari 2013.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna har inte tillgång till lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas

Motivering

Enligt skollagen ska den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Vid Skolinspektionens besök och i samtal med rektorn och lärare framkommer att det finns få datorer vid skolan och att de som finns ofta inte fungerar. Eftersom datorerna är få och inte heller driftssäkra blir det inte möjligt för eleverna att utveckla digital kompetens. Rektorn uppger att kommunen uppmärksammat bristen vad gäller informationsteknisk utrustning vid skolorna och har satsat på att införa så kallade smartboards i klassrummet och kommer även köpa bärbara datorer till lärarna.

Utredningen visar att eleverna inte har tillgång till lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas eftersom det saknas utrustning som gör det möjligt för eleverna att utveckla digital kompetens. Inköp av bärbara datorer till lärarna innebär inte att eleverna får tillgång till fungerande datorer i högre utsträckning. Eftersom eleverna har tillgång till annan utrustning och böcker samt att kommunen påbörjat ett arbete för att utrusta skolorna med digital teknik ser Skolinspektionen överträdelsen som en mindre allvarlig överträdelse och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har Magnus Jonasson (utredare) och Kristina Svensson (undervisningsråd) deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Anna Wide
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).